

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

ОГЛЯД КРИЗИ

Військове вторгнення Росії 24 лютого 2022 року стало шоком для країни та світу ([CARE, 2022 p.](#)) і створює значні ризики (включаючи ризик ГЗН) для постраждалого населення України. Урядова уповноважена з прав людини та Міністерство внутрішніх справ України повідомили про випадки зґвалтування та сексуального насильства на непідконтрольних Уряду територіях. Організація «Human Rights Watch» зафіксувала «очевидні воєнні злочини», включаючи зґвалтування, на підконтрольних Росії територіях, а представники/-ці місцевої влади в Бучі (Київська область) повідомили про виявлення місць масового поховання мирного населення, яке, як стверджується, було вбито російськими військами. Генеральний секретар ООН і Верховний комісар ООН з прав людини закликали до незалежного розслідування цих повідомлень ([UNFPA, 5 квітня 2022 p.](#)). Після восьми років збройного конфлікту – спричиненого вторгненням Росії в Крим у 2014 році – гуманітарна криза в Україні стала затьмяною ([ООН, 2022 p.](#)). Після вторгнення в лютому 2022 року ситуація в Україні швидко перетворюється на одну з найскладніших надзвичайних ситуацій у світі ([ICG, 5 квітня 2022 p.](#)).

Україна досягла значних здобутків у сфері захисту прав жінок за останні роки завдяки розробці «гендерного механізму» на державному рівні (докладніше див. у відповідних розділах звіту). Ці реформи успішно сприяли створенню служб реагування на ГЗН в Україні та супроводжувалися інвестиціями від Уряду у розмірі 200 мільйонів гривень на відкриття притулків, кризових кімнат та створення мобільних бригад психосоціальної допомоги постраждалим від ГЗН у 2021 році. До вторгнення ці здобутки вже перебували під загрозою через глибоко вкорінені й стійкі гендерну та дискримінаційну нерівності, вісім років конфлікту на Сході країни та гендерний соціальний і економічний стрес, викликаний пандемією COVID-19. Нинішня криза, що супроводжується масовим переміщенням населення всередині України та за її межі, ускладнить ситуацію й чинитиме тиск на будь-які досягнуті здобутки ([CARE, 2022 p.](#)).

Жіночі групи та організації громадянського суспільства (ОГС) швидко відреагували на негайні потреби своїх громад, але стикаються з багатьма проблемами, намагаючись надати підтримку великій кількості внутрішньо переміщених осіб, приймаючих громад та тих, хто безпосередньо постраждав від насильства та незахищеності ([UN Women, 2022 p.](#)). Фонд ООН у галузі народонаселення безперервно надавав послуги та здійснював превентивну роботу.

Повідомляється про різноманітні форми ГЗН, з особливо високим рівнем небезпеки та ризику для жінок і дівчат, які виїжджають, перебувають на прикордонних пунктах пропуску, у транзитних/колективних центрах та у бомбосховищах. Сюди входять повідомлення про насильство з боку статевого партнера, сексуальну експлуатацію та сексуальну наругу, сексуальні домагання, сексуальне насильство (включаючи сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом) та економічне насильство. Існує високий ризик торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації на кордонах, де реєстрація відбувається нерівномірно, документи практично не контролюються, і молодих жінок часто не супроводжує інший член сім'ї. У деяких випадках волонтер(к)и можуть пропонувати проживання та транспорт без перевірки. Особи, які виїжджають з дітьми, вагітні, особи з інвалідністю або літні люди можуть залишитися поза увагою у вразливому становищі, зокрема у нестабільних мілітаризованих районах, і стикатися з небезпекою для життя. Важливо, що насильство має місце там, де мають бути вжиті заходи щодо зменшення ризику ГЗН, наприклад, у колективних центрах та бомбосховищах (GBV AoR, 1 квітня 2022 р.). У постраждалих від війни мілітаризованих районах повідомляється про сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, при цьому «Human Rights Watch» повідомляє про випадки зґвалтування в Харкові ([HRW, 4 квітня 2022 p.](#)), а «The Guardian» наголошує, що жінки по всій Україні відчувають загрозу зґвалтування як зброї війни, оскільки повідомляється про велику кількість фактів сексуального насильства у деокупованих районах. ([The Guardian, 3 квітня 2022 p.](#)). З 24 лютого 2022 року в Україні понад 7 мільйонів людей були змушені покинути свої домівки, а понад 12 мільйонів

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

постраждали в районах, які найбільше постраждали від війни, і, ймовірно, потребують допомоги ([ОСНА, березень – травень 2022 р.](#) та [ІОМ, 1 квітня 2022 р.](#)). Вважається, що 59% із них становлять жінки ([ІОМ, 1 квітня 2022 р.](#)). Крім того, станом на 30 березня, за оцінками [УВКБ ООН](#), налічувалося понад 4 мільйони біженок/-ців, що робить цю кризу біженок/-ців найбільш швидкозрослою з часів Другої світової війни ([UNHCR, 24 березня 2022 р.](#)).

Це значною мірою гендерна й комплексна криза. Під час воєнного стану чоловіки віком від 18 до 60 років повинні залишатися в Україні і бути придатними для призову на військову службу ([Deutsche Welle, 2022 р.](#)). Переважну більшість біженок/-ців, які залишають країну, становлять жінки і діти – ймовірно, 90% ([вебсайт ООН](#)), включаючи жінок і дітей – представниць/-ків меншин, як-от роми ([Deutsche Welle, 2022 р.](#)). Існують проблеми для представників/-ць уразливих груп, наприклад, ЛГБТІ+-спільноти, зокрема трансгендерних та небінарних осіб, чия стать згідно з їхніми юридичними документами стає вирішальним фактором у тому, чи залишаться вони в Україні чи матимуть можливість виїхати ([ОНСНР, 22 березня 2022 р.](#)).

Гуманітарні потреби в Україні та в країнах призначення стрімко зростають. Багато людей залишаються в зонах ескалації конфлікту, і через порушення систем надання базових послуг не можуть задовольнити власні базові потреби, включаючи їжу, воду та ліки. Доставка гуманітарної допомоги залишається складним завданням через відсутність безпечного гуманітарного доступу ([UNHCR, 24 березня 2022 р.](#); [ОСНА, 28 березня 2022 р.](#)).

КЛЮЧОВІ ПІДСУМКИ

Жінки й дівчата в Україні потребують вжиття невідкладних заходів для запобігання ГЗН та реагування на його небезпечні для життя наслідки. Дві третини жінок в Україні зазнали певної форми ГЗН протягом свого життя до початку війни ([OSCE 2018 р.](#)); погіршення ситуації у сфері безпеки різко

підвищило ризик різноманітних форм насильства, включаючи сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, сексуальну експлуатацію та сексуальну наругу та торгівлю людьми (GBV AoR, 1 квітня 2022 року). Щодня зростає кількість людей, які потребують допомоги, включаючи внутрішньо переміщених осіб та біженок/-ців ([UNHCR, 2022 р.](#)).

● Основні пріоритети

- Субкластер з питань ГЗН продовжує надавати підтримку спеціалізованим установам у сфері ГЗН з метою забезпечення надання комплексних послуг з реагування на ГЗН (ведення випадків ГЗН, психосоціальна підтримка) та доступу до правової допомоги для постраждалих від ГЗН.
- Координація з установами ООН, місцевими й міжнародними організаціями в галузі охорони здоров'я для забезпечення того, щоб жінкам і дівчатам в Україні (включаючи ВПО) та українкам, які виїхали з країни був доступний повний пакет послуг і засобів у сфері ГЗН та СРЗ відповідно до мінімального початкового пакету послуг для сексуального та репродуктивного здоров'я (СРЗ) в надзвичайних ситуаціях (MISP). Це включає в себе оновлення наразі фрагментованої системи направлення.
- Відновлення системи направлення у сфері ГЗН, якщо вона була порушена, для надання допомоги постраждалим в отриманні доступу до послуг з підтримки, які відповідають їхнім потребам (наприклад, ведення випадків ГЗН, психосоціальна підтримка, клінічне ведення випадків зґвалтування, юридичні консультації тощо)
- Забезпечення постійної підтримки 30 притулків, кризових кімнат та центрів денного догляду, які продовжують функціонувати по всій Україні для постраждалих від гендерно зумовленого насильства.

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

- **Забезпечення постійної підтримки двох національних «гарячих» ліній** для постраждалих від гендерно зумовленого насильства, які працюють цілодобово в Україні.
- **Забезпечення постійної підтримки мобільних бригад психосоціальної допомоги**, котрі мають у складі 48 підготовлених психологів/-инь і соціальних працівників/-ць, які працюють у 12 регіонах України.
- **Взаємодія та підтримка українських жінок-лідерів, медіаторок, організацій та представниць** уразливих груп, як-от організації захисту прав осіб з інвалідністю та ромська громада, а також вагітних жінок, мереж жінок, які живуть з ВІЛ, секс-працівниць, а також лесбійок, бісексуальних, квір, транс- та небінарних жінок з метою розуміння визначених ними потреб, розширення їхнього впливу при прийнятті гуманітарних рішень на рівні громад та підтримки їхніх зусиль.
- **Координація з Урядом України та місцевими органами влади та розбудова їхньої технічної спроможності у сфері ГЗН** для забезпечення надання послуг для порятунку життя постраждалим. Це включає роботу над забезпеченням застосування прокурорами та поліцією підходу, орієнтованого на постраждалих, при проведенні розслідування та кримінальному переслідуванні.
- **Інтеграція зниження ризику ГЗН** як пріоритету в рамках гуманітарного реагування. Усі сектори повинні застосовувати Рекомендації з інтеграції заходів боротьби із гендерно зумовленим насильством в гуманітарну діяльність ([IASC, 2015 p.](#)) по всіх напрямках реагування, включаючи колективні центри, прикордонні пункти пропуску та надання гуманітарної допомоги в районах, постраждалих від військових операцій. Враховуючи специфічні ризики ГЗН, сексуальної експлуатації та сексуальної наруги для жінок і дівчат, які висвітлюються в цьому звіті, **аналіз ризиків ГЗН та заходи щодо зменшення ризику ГЗН слід застосовувати до програм** гуманітарних

грошових переказів у першочерговому та у звичайному порядку. Субкластер/Робочі групи з питань гендерно зумовленого насильства (ГЗН) та Робочі групи з питань грошової допомоги в Україні та Молдові окреслили ключові міркування стосовно жінок і дівчат, пов'язані з грошовою допомогою в Україні та реагуванням на регіональному рівні. ([UNFPA, 29 березня 2022 р.](#))

- **Взаємодія та підтримка українських жінок-лідерів, медіаторок, організацій і представниць щодо зменшення ризику ГЗН та його попередження.** Організації із захисту прав жінок відіграють ключову роль у поширенні інформації про ризики та послуги у сфері ГЗН, доступні в Україні та в сусідніх країнах.
- **Механізми координації у сфері ГЗН в Україні та сусідніх країнах, які приймають біженок/-ців, тісно співпрацюють для запобігання та протидії ГЗН.**
- **Партнерство з організаціями громадянського суспільства в сусідніх країнах для документування порушень прав, пов'язаних із гендерно зумовленим насильством, серед біженок/-ців та надання допомоги щодо направлення до національних служб.**
- **Збір актуальних і відповідних демографічних даних щодо ГЗН з урахуванням ситуації.** Пріоритетом наразі має бути надання послуг для порятунку життя та послуг, необхідних для життєзабезпечення, постраждалим від ГЗН у рамках реагування на ГЗН. З огляду на ситуацію, збір даних про стать, вік, расу/етнічну приналежність та інвалідність шляхом надання послуг з реагування на ГЗН за інформованої згоди жінок і дівчат, буде важливим для забезпечення відповідності гуманітарної допомоги у задоволенні різноманітних конкретних потреб жінок і дівчат.

([UN Women, 2022 p.](#); [CARE, 2022 p.](#); [CARE та UN Women, 2022 p.](#); GBV AoR, 1 квітня 2022 р., [UNFPA, 19 квітня 2022 р.](#)).

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

● Ключові географічні райони

Загалом, як зазначалося вище, ВПО їдуть до прикордонних районів, щоб спробувати виїхати до сусідніх країн у пошуках притулку.

УВКПЛ повідомляє про 1670 потерпілих серед цивільного населення після вторгнення. Крім того, з огляду на масове переміщення людей в Україні та за її межі з 24 лютого, зростаючі потреби все ще важко оцінити та ефективно задовольнити в умовах надзвичайно нестабільної ситуації у сфері безпеки ([ОСНА, 28 березня 2022 р.](#)).

Окуповані території, зміна підконтрольних зон. Конфлікт розвивається, і Керівник Офісу Президента України описав його як вступ у «другу фазу» з 18 березня 2022 року ([Reuters, 18 березня 2022 р.](#)). Території, які були окуповані Росією протягом «першої фази» і наразі повернулися під контроль України, широко висвітлювалися ЗМІ як спустошені, забруднені; повідомлялося про постраждале населення, яке зазнало травм, а також про випадки зґвалтування. Було виявлено масові поховання, і нещодавні розтини дозволили отримати докази зґвалтування перед вбивством у районах, розташованих на північ від Києва. ([The Guardian, 25 квітня 2022 р.](#)).

Донецьк і Луганськ. Понад 8 років триваючий конфлікт, обмеження пересування та останнім часом пандемія COVID-19 були взаємопов'язаними чинниками гуманітарних потреб у постраждалих від війни районах Донецької та Луганської областей. Гуманітарні потреби, пов'язані зі збройним конфліктом, залишаються вкрай гострими по обидві сторони лінії зіткнення – 427-кілометрової лінії фронту, яка розділяє Донецьку та Луганську області на підконтрольні та непідконтрольні Уряду території. Оскільки з березня 2020 року лінія зіткнення була в основному закритою, населення з непідконтрольних територій має труднощі з доступом до базових послуг, соціальних виплат та допомоги, для отримання яких йому необхідно виїжджати на підконтрольні території. Найбільше страждають люди похилого віку, особливо жінки, які проживають на непідконтрольних територіях,

оскільки фактичне закриття суттєво обмежило їхній доступ до отримання пенсії на підконтрольних територіях. До вторгнення Росії 30% людей, які потребували гуманітарної допомоги, були старше 60 років. Більшість (59%) людей, які потребують допомоги, проживають на непідконтрольних територіях ([ОСНА, лютий 2022 р.](#)). Потреби після вторгнення залишаються складними і ситуація з їх задоволенням продовжує погіршуватись ([ОСНА, 28 березня 2022 р.](#)). Цивільне населення виїжджає, оскільки конфлікт наближається. Є також повідомлення про те, що мирне населення опиняється заблокованим (наприклад, під час облоги Маріуполя, яка широко висвітлювалась) і піддається ризику насильства, включаючи сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом та інші форми ГЗН. ([UN Security Council, SC/14834, 17 березня 2022 р.](#)).

Захід України. ВПО збираються у Львові та інших прикордонних районах, зокрема в очікуванні транзиту. УВКБ ООН почало залучати ВПО до своєї програми у Львові 17 березня, яка поступово поширюватиметься на інші міста й регіони ([UNHCR, 18 березня 2022 р.](#)).

● Ключові уразливі групи:

Особливо уразливими групами населення через нинішню кризу є:

- жінки й дівчата та хлопчики-підлітки, які перебувають у районах, де тривають військові операції, які зазнали/перебувають під високим ризиком сексуального насильства та іншої наруги
- постраждалі від сексуального насильства, які не мають доступу до послуг для порятунку життя, включаючи клінічне ведення випадків зґвалтування
- жінки похилого віку та особи з інвалідністю, які досі перебувають в Україні через нерухливість і піддаються ризику сексуального насильства та ГЗН, зокрема з боку військових та озброєних осіб
- жінки в Україні, які зазнають домашнього насильства

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

- вагітні та годуючі жінки
- жінки-учасниці бойових дій (деякі з яких можуть стати військовополоненими) та медичний персонал, які зазнають нападів
- внутрішньо переміщені особи (ВПО), домогосподарства, очолювані жінками, які виїжджають і мають високий ризик ГЗН
- ЛГБТІ+ особи, які зазнають переслідувань з боку озброєних осіб, а трансгендерним особам відмовляють у виїзді з України через відсутність документів
- жінки й дівчата, яким загрожує ризик сексуальної експлуатації та сексу заради виживання
- представники/-ці інших національностей, наприклад, студент(к)и і мігрант(к)и, особливо чорношкірі та представники/-ці етнічних меншин – негромадян(к)и, які стикаються з переслідуваннями та дискримінацією на кордоні
- жінки, які вживають наркотики, яким важко отримати доступ до лікування та підтримки
- жінки й дівчата, які живуть з ВІЛ або хворі на СНІД, яким важко отримати доступ до медикаментозного лікування та підтримки
- українські громадян(к)и, які виїхали до Польщі, Румунії, Угорщини, Молдови, Словаччини, Білорусі та інших країн, які майже всі є жінками та дітьми та піддаються ризику ГЗН, сексуальної експлуатації та торгівлі людьми
- роми, які історично зазнавали та продовжують зазнавати дискримінації в умовах нинішньої кризи

Більше інформації про ключові уразливі групи та посилання наведено в розділі про соціально-демографічне середовище нижче.

ПРАВОВА СИСТЕМА ТА ПРАВОСУДДЯ

Верховенство права. У 2014 році Уряд України розпочав амбітну реформу судової системи. Сотні суддів пішли у відставку у зв'язку із запровадженням перевірки ефективності роботи та обов'язкового декларування майна у 2017 році. Того ж року було реорганізовано Верховний суд: усі його судді були звільнені, а нові призначення здійснено через прозорий процес відбору. Вищий антикорупційний суд запрацював у вересні 2019 року ([Chatham House, 2019 p.](#)). Проте недосконала судова система в Україні стала «ахіллесовою п'ятою» зусиль з реформування в країні ([Halushka and Shevchuck, 2021 p.](#)). За Індексом верховенства права 2021 року Україна знаходиться на 74 місці зі 139, водночас країна знаходиться на рівні нижче середнього по регіону за показниками, включаючи відсутність корупції, правозастосування та цивільне та кримінальне правосуддя ([World Justice Project, 2021 p.](#)).

CEDAW. Україна ратифікувала Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) у березні 1981 року і з того часу подала 8 періодичних доповідей про виконання положень Конвенції.

Права жінок. Закони та національна політика у сфері захисту жінок і дівчат:

- у 2017 році в Україні було прийнято Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству», а також Закон «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно щодо жінок і домашньому насильству і боротьбу з цими явищами» (Стамбульська конвенція). З огляду на те, що ці законодавчі зміни внесені нещодавно, їх застосування на практиці наразі не є широко поширеним або повністю узгодженим ([Mann and Gugaiets, 2020 p.](#)).
- Закон «Про протидію торгівлі людьми», прийнятий у 2011 році.

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

- Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 (2000) «Жінки, мир, безпека» (2016-2020 рр.), а 28 жовтня 2020 року було затверджено новий Національний план дій на період до 2025 року. ([OSCE, березень 2021 р.](#)).
- Стратегія запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, в Україні, яку було розроблено за технічної та фінансової підтримки ООН Жінки в Україні та Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні за погодженням з Офісом Віце-прем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, Міністерством закордонних справ та Міністерством юстиції України ([UN Women, 2018 р.](#)).
- Національна стратегія у сфері прав людини та план дій з її реалізації (2016 р.).

Також розроблено супровідні програми, зокрема Програму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (2017-2021 рр.) та Державну цільову програму протидії торгівлі людьми 2016 р. ([CEDAW, 2017 р.](#)).

Було досягнуто прогресу у впровадженні законодавчої бази щодо ГЗН, включаючи запровадження обмежувальних приписів та притулків, а також створення спеціальних підрозділів поліції для вирішення ситуацій домашнього насильства ([Amnesty International, 2020 р.](#)). Україні ще належить забезпечити подальший прогрес у застосуванні узгодженого правозахисного підходу, орієнтованого на постраждалих, відповідно до вимог Стамбульської конвенції, CEDAW та юриспруденції Європейського суду з прав людини (ECtHR) ([Mann and Gugaiets, 2020 р.](#); [Amnesty International, 2020 р.](#)).

Закони, що захищають ромських жінок і дівчат. У 2013 році в Україні було прийнято Стратегію захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини та відповідний План дій. Жоден із цих документів не стосується гендерних питань або потреб ромських жінок і дівчат ([CARE, 2022 р.](#)).

Визначення сексуального насильства/зґвалтування в українському законодавстві. Стаття 152 Кримінального кодексу України визначає зґвалтування як «Вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи». Воно включає вчинення таких діянь щодо подружжя. Стаття 153 визначає сексуальне насильство як «Вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи». Стаття 154 визначає «Примушування до вступу в статевий зв'язок» як «Примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою». У статті 155 йдеться про «Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку» повнолітньою особою, а стаття 156 про «Розбещення неповнолітніх» стосується вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку. Усі вони караються обмеженням волі, при цьому строк залежить від віку постраждалої особи, стосунків, частоти скоєння злочинів, кількості кривдників та інших факторів ([ОНЧР, 2019 р.](#)).

Доступні дані про зареєстровані зґвалтування, переслідуваних та засуджених осіб в Україні у 2018 та 2019 рр.:

Кримінальний кодекс України, стаття 152 «Зґвалтування»	2018 рік	2019 рік
Зареєстровано випадків	335	426*
Переслідувано осіб	143	164
Засуджено осіб	98	108

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

* Значення терміна «зґвалтування» змінено Законом № 409-IX від 06.12.2017 р. (набрав чинності 11.01.2019 р.). Джерело: [ОНCHR, 2019 р.](#)

Закони про шлюб. У 2012 році до Сімейного кодексу України було внесено зміни щодо підвищення мінімального шлюбного віку для дівчат з 17 до 18 років; мінімальний вік для хлопців вже був встановлений на рівні 18 років. Однак суд може дати дозвіл на шлюб особи, яка досягла 16 років, якщо буде встановлено, що шлюб відповідає її інтересам (ст. 23). Статеві зносини та інші дії сексуального характеру з особами віком до 16 років є незаконними за статтями 155 і 156 Кримінального кодексу і караються позбавленням волі на строк до п'яти років ([UNFPA, без дати](#)).

Відповідно до Сімейного кодексу України (стаття 6), «дитиною вважається особа до досягнення нею повноліття». Підліток, який вступає у шлюб до досягнення 18 років, одразу набуває повного обсягу цивільної дієздатності ([UNFPA, без дати](#)).

Шлюб повинен бути зареєстрований в органі державної реєстрації актів цивільного стану, а релігійні шлюби та пари, які проживають разом без шлюбу не мають правового статусу ([UNFPA, без дати](#)).

Згідно із законодавством України шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка. Наразі Україна офіційно не визнає одностатевого подружжя ([Suleymanova, Moroz and Gubin, 2020 p.](#)).

Розлучення дозволено. Формальними підставами для розірвання шлюбу є:

- розпад родини;
- порушення спільного ведення домашнього господарства (коли подружжя більше не проживає разом як чоловік і дружина);
- недотримання одним із членів подружжя подружніх прав та обов'язків стосовно іншого;
- завдання фізичної або моральної шкоди іншому члену подружжя або дітям.

([Suleymanova, Moroz and Gubin, 2020 p.](#)).

Житлові, земельні та майнові права. Правова дискримінація щодо права на спадщину відсутня. Що стосується землі, майна та інших неземельних активів, законодавча база забезпечує заміжнім і незаміжнім жінкам такі ж права, як і одруженим та неодруженим чоловікам, на володіння, користування, прийняття рішень та використання в якості застави, в тому числі після розлучення або окремого проживання. Однак сільські жінки стикаються із загостренням бідності, особливо в постраждалих від конфлікту районах, де їх права на урожай, засоби до існування та доступ до землі регулярно порушуються, а також вони стикаються зі знищенням майна і пограбуваннями ([OECD, 2019 p.](#)).

Документація. Багато ромів в Україні не мають актів цивільного стану, що створює труднощі з доступом до освітніх послуг, працевлаштування та послуг з охорони здоров'я. Близько 55,6% внутрішньо переміщених ромів, опитаних Ромським жіночим фондом «Чіріклі», у 2017 році не були зареєстровані, що обмежило їх доступ до гуманітарної допомоги ([Chiricli, 2017 p.](#), наведено у [CARE, 2022 p.](#)).

Доступ до правосуддя. Законодавча база щодо протидії домашньому насильству в Україні залишається відносно новою і досі розвивається. Відповідні зацікавлені сторони системи мають нові компетенції та стандарти для застосування у новій сфері ([Mann and Bugaiets, 2020 p.](#)). Відносно новою є також Стратегія запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, в Україні 2018 року. У ній зазначається, що існуюча правова система не була придатною для переслідування за вчинення різних видів сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, і не була адаптована до ситуації конфлікту ([UNFPA, 2018 p.](#)).

Деякі правові та оперативні прогалини призводять до обмеженого фактичного захисту постраждалих від ГЗН, якщо такий є. Міжвідомча координація та співпраця у вирішенні окремих випадків залишається слабкою

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

та значною мірою неструктурованою ([Mann and Bugaiets, 2020 p.](#)). Повідомлення про ГЗН будь-якого типу вважається табу, і до системи правосуддя звертається лише невелика кількість жінок, які зазнають насильства ([OSCE et al, 2019 p.](#)).

Обмеження, пов'язані з COVID-19, загострили проблему домашнього насильства і водночас порушили систему реєстрації випадків. Випадки ГЗН також рідше реєструються в зонах конфлікту через військову присутність, відсутність безпеки, відсутність або порушення верховенства права та поширеність фактичної або ймовірної безкарності кривдників ([Amnesty International, 2020 p.](#)).

Неясно, як і чи взагалі функціонує система правосуддя після вторгнення 24 лютого 2022 року. Однак 22 березня 2022 року Генеральна прокуратура України Ірина Венедіктова оголосила про перше звинувачення російського військового в зґвалтуванні ([Venediktova, 2022 p.](#), також [Hollowood, 2022 p.](#)).

Доступ до поліції. Опитування, проведене за допомогою «гарячої» лінії серед постраждалих від домашнього насильства та інших форм насильства щодо жінок, стосовно їхнього досвіду судового розгляду, показало, що 61% повідомили про інцидент до поліції, з яких 38% зазначили, що вони не думають, що це допоможе; 15% не довіряють поліції ([Watson et al, 2019 p.](#)). Попередні звіти Фонду ООН у галузі народонаселення показали, що 1 з 10 жінок, які зазнали насильства, звертаються за допомогою, а дві третини ніколи не зверталися за допомогою. (UNFPA, 2018 р., [UNFPA 2016 p.](#)).

Законодавство України надає поліцейським повноваження видавати обмежувальні приписи, якими ймовірним кривдникам забороняється входити та перебувати в приміщенні, де може проживати постраждала особа, а також контактувати з постраждалою особою впродовж 10 днів. Ці повноваження рідко застосовуються, а якщо і застосовуються, то не ефективно ([Amnesty International, 2020 p.](#)).

У нещодавньому звіті ООН Жінки за березень 2022 року зазначається, що поточна криза вплинула на доступ жінок до поліції. *«Немає реакції з боку поліції на випадки домашнього насильства, ми дзвонили – заяву не прийняли».* – Представник місцевої ОГС. *«Наразі роботу поліції переорієнтовано, тому випадки гендерно зумовленого насильства залишаються поза увагою».* – Представник місцевої ОГС. ([UN Women, 2022 p.](#)).

Процесуальна правоздатність. В Україні домашнє насильство підпадає як під адміністративне, так і під кримінальне законодавство. Наразі, якщо кривдник не має двох адміністративних стягнень за домашнє насильство, кримінальне провадження не може бути розпочато. Крім того, військовослужбовці та співробітники поліції звільняються від адміністративного провадження в судах загальної юрисдикції, що ефективно захищає їх від кримінального переслідування за домашнє насильство ([Amnesty International, 2020 p.](#)).

Із 142 жінок, які повідомили про домашнє насильство в поліцію (і взяли участь в опитуванні про домашнє насильство та досвід судового розгляду), 27 повідомили, що матеріали справи були передані до суду, а 114 – що ні ([Watson et al, 2019 p.](#)).

СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

До вторгнення Росії у Східній Україні близько 1,5 мільйона людей потребували медичної допомоги ([Health Cluster Ukraine, грудень 2021 p.](#)), доступ до закладів охорони здоров'я був обмежений через активні бойові дії та замінування. Незахищеність та обмежений доступ до спеціалізованих лікарень та аптек підірвали здатність системи охорони здоров'я задовольняти як нові, так і існуючі потреби в медичній допомозі, особливо для людей, які проживають у сільській місцевості. Люди, які постраждали від конфлікту, котрі

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

проживають уздовж лінії зіткнення, часто стикаються з перешкодами у доступі до медичної допомоги, як-от відстань, вартість проїзду, вартість та доступність ліків, наявність медичного персоналу та обмежена доступність машин швидкої допомоги через ситуацію у сфері безпеки. Особи з інвалідністю та постраждали від ГЗН є особливо уразливими через відсутність доступу до медичних послуг ([Protection Cluster Ukraine, 2019 p.](#)).

Занедбаний стан медичних закладів через брак ресурсів на утримання також обмежує їх функціональність, особливо в сільських районах, постраждалих від конфлікту. Четверта хвиля COVID-19 на підконтрольних та непідконтрольних Уряду територіях з грудня 2021 року посилила навантаження на систему охорони здоров'я в цьому регіоні ([ACAPS, 2022 p.](#)). Порушення прав медичного персоналу (83% з яких – жінки) призвело до його дефіциту в Україні, що також негативно вплинуло на забезпечення дотримання права на охорону здоров'я населення в цілому ([OCHA, 2022 p.](#)).

Після вторгнення 24 лютого 2022 року робота системи охорони здоров'я була порушена, і доступ до основних медичних послуг, включаючи сексуальне та репродуктивне здоров'я, різко скорочується у тих регіонах України, які зазнають сильних обстрілів, а в інших регіонах країни знаходиться під серйозною загрозою. ([Прес-конференція UNFPA, 10 березня 2022 p.](#)).

Кількість підтверджених нападів на медичні заклади зростає до 2-3 на добу (останні статистичні дані щодо кількості постраждалих медичних закладів доступні за адресою: [WHO Surveillance System for attacks on health care \(SSA\)](#)), і це означає, що і без того перевантажені медичні служби, у тому числі з питань сексуального та репродуктивного здоров'я та клінічного ведення випадків зґвалтування, мають ще менше можливостей реагувати на сексуальне насильство або ефективно співпрацювати з правоохоронними органами (GBV AoR, 1 квітня 2022 р.).

Багато неурядових організацій, які займаються питаннями права на сексуальне і репродуктивне здоров'я (СРЗ) у регіоні та за його межами,

стурбовані тим, що в Угорщині, Польщі, Румунії та Словаччині ціла низка існуючих правових і політичних обмежень щодо СРЗ та фінансові бар'єри серйозно перешкоджають доступу до невідкладної та необхідної допомоги у сфері сексуального та репродуктивного здоров'я для осіб, які виїжджають з України ([Amnesty International et al, 2022 p.](#)).

Клінічне ведення протоколів зґвалтування. [Стратегія](#) запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, в Україні 2018 року, спирається на рекомендації ВООЗ щодо клінічного лікування постраждалих від зґвалтування. Крім того, існує Наказ МОЗ «Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги» (в ньому міститься протокол клінічного ведення випадків зґвалтування). Міжвідомчий Наказ МВС та МОЗ «Про затвердження Порядку обміну інформацією щодо клінічних випадків травми» зобов'язує заклади охорони здоров'я інформувати Національну поліцію про травми/поранення тощо, які можуть вважатися наслідком вчинення кримінального правопорушення ([Міністерство охорони здоров'я, 1 лютого 2019 p.](#); [Anishchenko et. al, квітень 2021 p.](#)). Лікування повинно проводитися в будь-якому випадку, а реєстрація кримінальної справи не вимагається. Клінічне ведення випадків зґвалтування наразі доступне в Україні, і постраждалі від сексуального насильства отримують лікування там, де є доступ до відповідних послуг (UNFPA, квітень 2022 р.).

Послуги у сфері ГЗН, включаючи державні служби. Проект Ради Європи «Боротьба з насильством щодо жінок та дітей в Україні» (який реалізується відповідно до пріоритетів, визначених у Плані дій Ради Європи для України на 2015-2017 рр.), передбачав надання експертної допомоги для створення та забезпечення роботи притулків та/або інших спеціалізованих служб для постраждалих від насильства щодо жінок та домашнього насильства в Україні до 2021 року ([Council of Europe, 2018 p.](#)). Однак, як уже зазначалося, Україні

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

ще потрібно забезпечити застосування узгодженого правозахисного підходу, орієнтованого на постраждалих ([Mann and Gugaiets, 2020 p.](#); [Amnesty International, 2020 p.](#)).

Фонд ООН у галузі народонаселення та неурядові організації також підтримали програми протидії та запобігання ГЗН та створили доступні та високоспеціалізовані служби для постраждалих, включаючи притулок, кризові кімнати, центри денного догляду, мобільні бригади поліції, національні безкоштовні «гарячі» лінії, мобільну бригаду психосоціальної допомоги та пункти надання медичної допомоги ([UNFPA, 2022 p.](#)). В Україні центри денного догляду – це амбулаторні заклади, де надається психосоціальна та інші види пов'язаної підтримки. (GBV AoR, 26 квітня 2022 р.) Наприкінці 2020 року Фонд ООН у галузі народонаселення за підтримки Уряду Великої Британії створив Центр розвитку кар'єри жінок «Розірви коло». Центр має на меті забезпечення розвитку професійного потенціалу та фінансової спроможності постраждалих жінок або жінок, які стикаються з ризиком ГЗН, щоб допомогти їм побудувати їхнє життя без насильства. ([UNFPA, 2022 p.](#))

Наразі спеціалізовані служби у сфері ГЗН продовжують працювати у низці муніципалітетів (включаючи багато великих міст: Дніпро, Вінницю, Львів, Одесу, Ужгород), за винятком тих населених пунктів, де ведуться активні бойові дії, водночас надання основних послуг має значні прогалини та обмеження.

Додаткова інформація про служби у сфері ГЗН і їх функціонування в кризовий період наведена в розділі про інституційну спроможність у сфері ГЗН.

СОЦІО-ДЕМОГРАФІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Україна вже має незвичний демографічний профіль населення: жінок (54%) набагато більше, ніж чоловіків (46%). Гендер виступає ключовим фактором

цієї кризи, оскільки більшість людей, які виїжджають із постраждалих від конфлікту районів України, — жінки, дівчата та хлопці. Через воєнний стан, введений 24 лютого 2022 року, в Україні залишаються чоловіки віком від 18 до 60 років. Люди похилого віку (і жінки, і чоловіки) виїжджають із постраждалих від конфлікту міст і залишають країну. Це означає, що демографічний профіль постраждалих, ймовірно, буде досить відмінним з точки зору статі та віку залежно від того, де вони знаходяться ([CARE, 2022 p.](#)).

ЛГБТІ+. Віктор Мадрігал-Борлоз, незалежний експерт ООН з питань захисту від насильства та дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, висловив глибоку стурбованість щодо доказів, які були доведені до його відома, котрі підтверджують, що ризики, з якими стикаються люди, які шукають захисту в цей час, значно посилюються для тих, хто ідентифікує себе як ЛГБТІ та/або небінарні особи. *«ЛГБТІ та небінарні особи уразливі до проявів стигматизації, переслідування та насильства як з боку озброєних учасників бойових дій, так і з боку цивільних, незалежно від того, чи є такі прояви опортуністично вмотивованими, пов'язаними з більш широкими соціальними дискримінаційними моделями чи результатом відвертих, цілеспрямованих політичних репресій.[...] Я шкодую про те, що військова операція Російської Федерації та наступний збройний конфлікт знищать десятиліття прогресу, досягнутого у сфері протидії дискримінації та насильству за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності в законодавстві, забезпеченні доступу до правосуддя та в державній політиці, включаючи галузі охорони здоров'я, освіти, зайнятості та житла»* ([OHCHR, 22 березня 2022 p.](#)).

В Україні дозволено змінювати гендерний маркер без хірургічного втручання та отримувати нове свідоцтво про народження. Незважаючи на прогрес у законодавчому визнанні гендеру, цей процес залишається складним, що стримує багатьох українців/-ок від оновлення своїх документів. Без точних гендерних маркерів у документах, що посвідчують особу, транс-люди залишаються уразливими до дискримінації під час подорожей або доступу до

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

медичної допомоги. Схоже також, що трансгендерні жінки, які позначені як «чоловіки» в офіційних документах, а також трансгендерні чоловіки та жінки із чоловічою зовнішністю, розглядаються як потенційні новобранці та не мають права залишати Україну ([Burgess, 2022 p.](#)).

Люди старше 65 років становлять 22% населення. Жінки похилого віку є більш маргіналізованими та економічно уразливими, ніж літні чоловіки, водночас гендерний розрив в оплаті праці призводить до гендерного розриву у розмірі пенсій (32% у 2018 р.). Оскільки жінок пенсійного віку більше, ніж чоловіків, жінки більше залежать від державної пенсії та заходів соціальної політики. ([HelpAge, 2018 p.](#)). 57% ВПО і 58% непереміщеного населення старше 60 років ([IOM, 1 квітня 2022 p.](#)).

Стать, вік, інвалідність, статус внутрішньо переміщеної особи та інші характеристики додатково впливали на доступ до роботи та фінансових ресурсів у довоєнний період і, ймовірно, вплинуть на соціально-економічне становище громадян України під час війни.

Особи з інвалідністю. До вторгнення Росії, яке відбулося в лютому 2022 року, в Україні налічувалося приблизно 2,8 мільйона осіб з інвалідністю, понад 1 мільйон з яких – жінки працездатного віку. Лише третина з них була працевлаштована, а всі інші потребували роботи. 65% жінок з інвалідністю відвідують лікаря/-ку рідше одного разу на рік, 11% із них займаються самолікуванням, а 76% не мають доступу до гінеколога/-иню. З кожним роком в Україні збільшується кількість одиноких матерів з дітьми з інвалідністю. У 2015 році в Україні налічувалося 154 000 матерів-одиначок з дітьми з інвалідністю, а в 2017 році ця цифра зросла до 160 000 (за результатами парламентських слухань «Запобігання та протидія дискримінації жінок з уразливих соціальних груп» – [UN Women et al, 2019 p.](#)).

Очікується, що кількість осіб з інвалідністю зростатиме, оскільки неофіційні звіти жіночих ОГС у південно-східних регіонах свідчать про збільшення кількості жінок, чоловіків і дітей з ампутованими кінцівками в лікарнях. Через

небезпеки та складнощі переїзду особи, які доглядають за **літніми людьми та членами сім'ї з інвалідністю**, приймають неможливі рішення: виїхати чи залишитись, щоб піклуватися про своїх членів сім'ї.

Особи з інвалідністю, включаючи дітей та людей похилого віку, стикаються з проблемами у доступі до притулків і піддаються високому ризику бути покинутими та розлученими із сім'єю. Притулки в Києві недоступні, і поки інші поспішають виїхати у безпечне місце, люди з обмеженими фізичними можливостями залишаються поза увагою. Через стигму щодо інвалідності та відсутність спеціалізованих служб дорослі і діти з інвалідністю часто потрапляють до закладів, розташованих далеко від дому. Існують величезні побоювання щодо наявності у них доступу до послуг та безпеки в нинішньому контексті ([CARE та UN Women, 2022 p.](#)).

Уряд України вживає заходів для сприяння транскордонному переміщенню осіб, які піддаються найбільш високому ризику, зокрема осіб з інвалідністю та неповнолітніх без супроводу ([CARE та UN Women, 2022 p.](#)).

Роми постійно стикаються з дискримінацією. Згідно з останнім переписом населення (2001 р.) кількість ромів в Україні становила 47 600 осіб. Проте, за різними оцінками, ромська громада налічує від 200 000 до 400 000 осіб, які проживають в усіх регіонах країни. Незважаючи на затвердження Плану заходів щодо реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини, дискримінація та насильство щодо цієї групи продовжуються. Ні Стратегія, ні План заходів не враховують гендерних аспектів ([CARE, 2022 p.](#)), незважаючи на гендерні стереотипи, поширені в ромській громаді, де навчання дівчат часто не заохочується ([CARE та UN Women, 2022 p.](#)). У доповіді Європейської Групи з прав меншин та міжнародної благодійної організації Ромський жіночий фонд «Чіріклі» про ромів, в Україні відзначається триваючі дискримінація та насильство щодо ромів, включаючи напад чоловіків у формі на ромських жінок і дітей на площі біля центрального вокзалу ([Bocheva, 2019 p.](#)).

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

Роми зазнають дискримінації, рятуючись від нинішньої кризи; вони стикаються з насильством не лише з боку ворожої армії, але й з боку українських військ та держав, які приймають біженців. Розпад сімей та втрата чоловіків-годувальників особливо сильно вдарили по ромських жінках, оскільки вони, як правило, сильно покладаються на чоловіків щодо підтримки та захисту. Через розмір більшості ромських сімей було важко знайти житло в сусідніх країнах. Із Молдови надходять повідомлення про те, що влада відокремлює ромів від етнічних українців/-ок, намагаючись запобігти напруженості. ([Popoviciu, 7 березня 2022 р.](#); [Benstead, 5 квітня 2022 р.](#)).

Значна кількість **внутрішньо переміщених осіб (ВПО)** налічувалась ще до нинішньої кризи. Станом на 1 квітня 2021 року налічувалось понад 7 мільйонів внутрішньо переміщених осіб. 59% із них жінки, 5% – немовлята, 57% – особи старше 60 років, 24% – мають дитину віком до 5 років, 10% – ВПО з 2014-2015 рр. (з офіційним статусом або без нього), 30% – хронічно хворі і 19% – живуть з інвалідністю ([IOM, 1 квітня 2022 р.](#)) Крім того, станом на 30 березня, за оцінками [УВКБ ООН](#), налічувалося понад 4 мільйони **біженок/-ців**, що робить цю кризу біженок/-ців найбільш швидкозростаючою з часів Другої світової війни ([UNHCR, 24 березня 2022 р.](#)).

ООН Жінки (березень 2020 р.) повідомила, що внутрішньо переміщені жінки стикаються з дискримінацією, намагаючись отримати доступ до економічних ресурсів, державних послуг та процесів прийняття рішень. В умовах нинішнього конфлікту існує значний ризик подвійного або потрійного переміщення переміщених осіб ([CARE, 2022 р.](#)).

З моменту вторгнення Росії в лютому 2022 року є мало даних щодо гуманітарного профілю із розбивкою за статтю. Згідно з доступними даними:

- 59% ВПО становлять жінки (за результатами опитування МОМ, водночас достовірні джерела даних про ВПО відсутні - [IOM, 1 квітня 2022 р.](#)).
- 90% біженок/-ців – жінки та діти ([Вебсайт ООН](#)).

- жінки репродуктивного віку: 8% ВПО – вагітні або годуючі жінки ([IOM, 1 квітня 2022 р.](#)). За даними Фонду ООН у галузі народонаселення серед українок очікується близько 1000 пологів на тиждень. За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) 15% вагітностей у зоні бойових дій та в інших районах потребуватимуть кваліфікованої медичної допомоги через потенційно небезпечні для життя ускладнення ([Levy, 2022 р.](#)).

Домогосподарства, очолювані жінками. На непідконтрольних Уряду територіях 71% голів домогосподарств – жінки. Ще більший відсоток серед населення у віці старше 60 років, де частка домогосподарств, очолюваних жінками, становить 88%. Жінки частіше очолюють домогосподарства у постраждалих від конфлікту районах України, водночас вони також частіше мають багатогалузеві потреби, ніж чоловіки. Очікується, що ситуація на непідконтрольних Уряду територіях буде аналогічною, але надійних і узгоджених даних немає ([ОСНА, 2022 р.](#)).

Дівчата. Є повідомлення про те, що через конфлікт дівчата-підлітки вдаються до сексу заради виживання. Жінки й дівчата, переміщені внаслідок війни, піддаються ризику сексуальної експлуатації та стикаються з сексуальним насильством ([UNODC 2022 р.](#)).

До нинішнього конфлікту дівчата, як правило, оцінювали стан свого здоров'я вдвічі гірше, ніж хлопці – кожна третя дівчина вважає стан свого здоров'я «так собі» чи «поганим». Це майже вдвічі вище, ніж у середньому у світі, і в шість разів вище, ніж у, наприклад, Північній Македонії. Кожен третій підліток повідомив про відчуття пригніченості, водночас дівчата частіше повідомляли про це ([UNICEF 2019 р.](#)). Ромські дівчата стикаються з дискримінацією та не мають доступу до освіти порівняно з хлопцями ([Ромський жіночий фонд «Чіріклі», 2017 р.](#)).

Люди, які живуть з ВІЛ. Україна посідає друге місце за масштабами поширення ВІЛ у Східній Європі та Центральній Азії: близько 1% населення має

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

це захворювання. В Україні налічується 260 000 ВІЛ-інфікованих, із них 120 000 – жінки старше 15 років ([UNAIDS, 2021 p.](#)). У 2019 році 80% людей, які живуть з ВІЛ, які потребували лікування, приймали АРВ-препарати ([UNAIDS, 2020 p.](#)).

За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), щонайменше 28 000 людей, які живуть з ВІЛ, залишають Україну і потребуватимуть доступу до лікування ВІЛ в інших країнах, включаючи 14 589 чоловіків, 12 937 жінок і 562 дітей. Загальна кількість, ймовірно, зростає до 40 000, якщо кількість біженок/-ців збільшиться, як передбачалося ([AIDSMap, 2022 p.](#)).

Люди, які живуть у злиднях (економіка). Україна є однією з найбільш бідніших країн Європи, і жінки частіше отримують соціальну допомогу, ніж чоловіки. ООН Жінки (травень 2020 р.) з посиланням на дані Державної служби статистики повідомила, що у 2018 році жінки становили 72,2% тих, хто перебуває на обліку для отримання соціальної допомоги та 73% претендентів на допомогу в натуральній та грошовій формі. ([CARE, 2022 p.](#)).

До вторгнення ринок праці відображав гендерну нерівність. Згідно з Глобальним індексом гендерного розриву за 2020 рік, Україна посідає 59 місце зі 153 країн ([2020 p.](#)). З 2014 року різниця в оплаті праці чоловіків і жінок зросла з 24% до 26% ([International Gender Gap Index Report 2020 p.](#)). Вважається, що лише невелика частка гендерного розриву в оплаті праці є результатом відмінностей у забезпеченості ресурсами (освіта, досвід роботи, галузь економіки тощо) між чоловіками й жінками. Дискримінаційна практика може бути підкріплена дискримінаційними гендерними стереотипами ([Gatskova, 2021 p.](#)). Участь жінок у функціонуванні ринку праці становить 46,7% проти 63,1% для чоловіків ([UNDP, 2020 p.](#)).

Споживачі ін'єкційних наркотиків. Близько 317 000 українців/-ок регулярно вживають ін'єкційні наркотики, як-от героїн ([NAM Aidsmap, 2022 p.](#)). Жінки, які вживають наркотики, є особливо маргіналізованою спільнотою; їх соціальна стигматизація як споживачів наркотиків посилюється через їх стать. Жінки, які вживають наркотики, також стикаються з дискримінаційними аспектами статті

164 Сімейного кодексу України, в якій зазначено, що особа може бути позбавлена батьківських прав у разі алкогольної чи наркотичної залежності, що перешкоджає їх залученню до лікування/медичних послуг ([AIDSfonds et al, 2021 p.](#)).

Станом на січень 14 868 осіб, які вживають наркотики, отримували замісні опіати, як-от метадон та бупренорфін. Україна фінансує таке лікування з 2017 року ([NAM Aidsmap, 2022 p.](#)). Понад 80% осіб, яким призначають лікування в Україні, – чоловіки. Це може свідчити про меншу кількість жінок, які вживають наркотики, але також вважається результатом перешкод, з якими жінки, які вживають наркотики, стикаються при отриманні доступу до послуг, наприклад, потенційним ризиком того, що їхніх дітей можуть забрати ([AIDSfonds et al, 2021 p.](#)).

3 лютого 2022 року з двох основних виробників метадону в Україні один завод був евакуйований, а склади іншого – порожні. Російський уряд відомий своїм ворожим ставленням до лікування споживачів наркотиків, а постачання до Криму були припинені після його анексії в 2014 році. Тривають дискусії про те, як передати метадон в Україну ([NAM Aidsmap, 2022 p.](#)).

Освіта. В Україні надзвичайно високий рівень грамотності серед населення. ЮНЕСКО повідомляє, що жінки й чоловіки в Україні мають майже 100% грамотність. Україна досягла гендерного паритету при зарахуванні до закладів освіти – від дошкільної до вищої ([вебсайт ЮНЕСКО](#)). Найбільші гендерні диспропорції при вступі до навчальних закладів спостерігаються в галузі технічної та професійно-технічної освіти. Існують чіткі гендерні моделі у розрізі спеціальностей, коли молоді жінки і чоловіки вивчають певні академічні предмети, жінки, наприклад, частіше навчаються в галузі охорони здоров'я та освіти (Державна служба статистики, 202 дані наведені у [CARE, 2022 p.](#)).

Організації із захисту прав жінок працюють в Україні і до конфлікту функціонували по всій країні. Революція на Майдані 2014 року викликала

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

високий рівень громадської активності, особливо серед молоді, яка використовує соціальні мережі. Респондент(к)и дослідження, проведеного ООН Жінки (2020 р.) стосовно спроможності жіночих організацій та ОГС у сфері гендерної рівності та прав жінок в Україні зазначили, що найбільшими проблемами для прогресу в галузі досягнення гендерної рівності та захисту прав жінок є відсутність політичної та громадської підтримки, а також відсутність ресурсів. Вони визначили організації, зосереджені на низці тем, зокрема:

- економічна і політична рівність
- гендерно зумовлене насильство
- жінки, мир і безпека
- лідерство в бізнесі
- законодавчі реформи та адвокація політики
- скорочення масштабів бідності
- жінки з інвалідністю
- сексуальне і репродуктивне здоров'я та права
- ромські жінки
- проблеми та права лесбійок, геїв, бісексуалів, трансгендерів, інтерсекс-людей та квір (ЛГБТК)

([UN Women, 2022 p.](#)).

РЕАГУВАННЯ (БАЗОВІ ПОТРЕБИ)

Загрози життю (відсутність безпеки). Жінки й чоловіки, хлопці і дівчата по всій країні стикаються з безпрецедентною загрозою для життя. Деякі люди покинули свої домівки в пошуках безпеки і намагаються знайти дах над головою та задовольнити базові потреби своїх сімей. Інші не мають можливості покинути свої громади через відсутність транспорту, близькість військових дій або фізичну мобільність, серед іншого. Багато хто шукає захисту

в бомбосховищах, а дехто не може залишити свій будинок ([UN Women, 2022 p.](#)).

Багато ОГС наголошують на постійному страху жінок за себе та свої сім'ї. Психологічний вплив загрози, незахищеності та нестабільності на людей вже є значним, оскільки вони орієнтуються у середовищі, що швидко змінюється ([UN Women, 2022 p.](#)).

Захист. До вторгнення Росії у лютому 2022 року приблизно 2,5 мільйона людей, включаючи 291 000 ВПО, потребували спеціалізованого захисту. Зафіксовано, що понад 909 000 осіб потребують послуг із захисту дітей, а ще 582 000 потребують вжиття заходів із попередження та протидії ГЗН.

ВПО в Україні вважали, що місцева інтеграція є найкращим довгостроковим рішенням. Основні проблеми, пов'язані із захистом ВПО перед вторгненням, стосувалися припинення доступу до послуг та пільг, передбачених статусом ВПО, розширення доступу до житлових програм, сприяння економічному залученню та пошуку рішень для ВПО, які досі проживають у колективних центрах. Ці погляди ВПО не дезагреговані за статтю. На непідконтрольній території діяльність у сфері ГЗН досі залишалася серйозною прогалиною через запроваджені обмеження, у той час як основні та фундаментальні послуги у сфері захисту, як-от психологічна підтримка, юридична допомога та індивідуальні консультації, досі були недоступні ([OCHA, 2022 p.](#)).

Жінки, які беруть участь у фокус групах у населених пунктах, створених внаслідок конфлікту на Сході України до вторгнення Росії у лютому 2022 року, пояснили вплив низки факторів, пов'язаних із безпекою жінок і дівчат, як-от відсутність вуличного освітлення, наявність агресивних бродячих собак, а також страх зустрітися з людьми в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Крім того, жінки, які проживають на відстані від 0 до 5 км від лінії зіткнення, повідомили, що їх головне занепокоєння стосується ризику бути пограбованими (17%), отримати поранення (16%), підірватися на міні/ВПВ (12%) та бути вбитими (9%) ([OCHA, 2022 p.](#)).

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

Захист дітей. Місяць війни в Україні призвів до переміщення 4,3 мільйонів дітей, тобто більше половини від 7,5 мільйонів дитячого населення країни. Сюди входить понад 1,8 мільйона дітей, які переїхали в сусідні країни як біженки/-ці, та 2,5 мільйона дітей, які наразі є внутрішньо переміщеними в Україні. Незважаючи на інтенсивні зусилля щодо забезпечення безпечного, швидкого та безперешкодного гуманітарного доступу та захисту дітей, значні проблеми залишаються в найбільш постраждалих районах по всій країні. ([UNICEF, 30 березня 2022 р.](#))

Організації із захисту прав жінок. Місцеві жіночі групи та організації громадянського суспільства (ОГС) потребують підтримки та фінансування для продовження забезпечення реагування на безпосередні пріоритети своїх громад ([UN Women, 2022 р.](#)).

Продовольча безпека. Понад 20% населення в Луганську та 19% у Донецьку страждали від недостатнього споживання їжі до вторгнення Росії. Фермери/-ки та робітники/-ці не мають доступу до своїх робочих місць чи ферм, а трейдер(к)и утримуються від роботи поблизу лінії зіткнення через високий рівень небезпеки. Обмежений доступ до доходів або діяльності, що приносить дохід, а також обмежена функціональність ринку впливають на рівень продовольчої безпеки населення. Через різні обмеження на пересування ціни на продукти харчування вищі на непідконтрольних територіях, а це означає, що продовольча безпека також вища в цих районах, ніж у підконтрольних. ([ACAPS, 2022 р.](#)).

Більшість жіночих організацій, які брали участь у дослідженні ООН Жінки, зазначили гостру потребу в підтримці життєзабезпечення. Це включає конкретні потреби у продуктах харчування (особливо дитячому харчуванні), ліках/медичних послугах та засобах гігієни і санітарії (наприклад, підгузках). Із запитів жіночих ОГС видно, що жінки дуже турбуються про своїх дітей. ([UN Women, 2022 р.](#)).

Засоби до існування. В умовах нинішньої кризи жіночі правозахисні ОГС повідомляють про швидку втрату доходів. Мало того, що доступ до готівки (наприклад, через банкомати) обмежений або відсутній, люди ще й не можуть працювати та заробляти на життя. У деяких випадках особи, які отримують пенсію або інші види соціальної допомоги, не мали доступу до своїх коштів. Водночас ціни швидко зростають, оскільки товари стають все більш недоступними, а ланцюги поставок порушуються ([UN Women, 2022 р.](#)).

За даними Державного центру зайнятості, під час карантину, пов'язаного з COVID-19, жінки й чоловіки однаково отримували статус безробітних, але чоловіки влаштувалися на роботу набагато частіше, ніж жінки ([ОСНА, 2022 р.](#)).

Повідомляється, що пенсіонерки, особливо ті, які проживають на непідконтрольній території, перебувають в особливо уразливому становищі. Оскільки пенсії жінок були в середньому на 30% нижчими, ніж у чоловіків, витрати, пов'язані з перетином лінії зіткнення або транзитом через Російську Федерацію для отримання пенсійних виплат на підконтрольній території, мають більший негативний економічний вплив на них ([ОСНА, 2022 р.](#)).

Через збільшення економічних проблем, з якими стикаються жінки в порівнянні з чоловіками, вони піддаються вищому ризику ГЗН і стають об'єктами сексуальної експлуатації та торгівлі людьми, особливо жінки, які постраждали від конфлікту ([ОСНА, 2022 р.](#)).

Задоволення базових потреб жінок і дівчат з метою зменшення та запобігання сексуальній експлуатації, включаючи секс заради виживання. Від початку конфлікту в 2014 році в Донецькій і Луганській областях було зафіксовано збільшення кількості жінок, які торгують собою. Є занепокоєння, що нинішня війна може також вплинути на секс-індустрію, а також секс заради виживання, як негативний механізм подолання проблем, особливо серед жінок і дівчат-підлітків у сильно постраждалих від війни населених пунктах ([CARE і UN Women, 2022 р.](#)).

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

Вода, санітарія і гігієна. Повідомляється, що у деяких районах відсутній доступ до води та обмежене/відсутнє електропостачання або резервні генератори. Це особливо стосується людей, які перебувають у тимчасових прихистках, як от школи або спеціальні притулки ([UN Women, 2022 p.](#)).

Охорона здоров'я. Статистика у галузі охорони здоров'я свідчить про те, що до конфлікту українські жінки жили приблизно на 10 років довше, ніж чоловіки. Ця тенденція подібна до тенденції, що спостерігається в інших країнах Східної Європи, але майже вдвічі перевищує показники у Західній Європі. Розрив частково пояснюється поведінковими відмінностями: чоловіки більше палять та/або вживають алкоголь, працюють на небезпечних роботах та не звертаються за лікуванням (за інформацією FAO, 2021 р.). Рівень вакцинації проти COVID-19 також нижчий за середньоєвропейський ([CARE, 2022 p.](#)).

В Україні у 2021 році серед жінок віком 15-49 років поширеність контрацепції будь-яким методом становила 53%, а рівень незадоволених потреб у методах плануванні сім'ї – 6%. Коефіцієнт материнської смертності становив 19 смертей на 100 000 живонароджених у 2017 році. Дані щодо сексуального, репродуктивного та материнського здоров'я в Донецькій та Луганській областях відсутні. ([Health Cluster Ukraine, 2021 p.](#)).

Під час пандемії COVID-19 доступ жінок до послуг у сфері сексуального та репродуктивного здоров'я стрімко обмежився ([CARE, 2022 p.](#)). Вторгнення наразі справляє серйозний вплив на жінок, дівчат і маргіналізовані верстви населення в Україні та ставить під загрозу їх СРЗ ([UN Women, 29 березня 2022 p.](#)). Ризик материнської та дитячої смертності та захворюваності буде швидко зростати в найближчі місяці ([вебсайт UNFPA, 2022 p.](#)). Світові стандарти показують, що 8% переміщеного населення складають вагітні жінки та дівчата ([IOM, 1 квітня 2022 p.](#)) і 15% з них потребуватимуть невідкладної акушерської допомоги новонародженим для лікування ускладнень під час вагітності ([CARE, 2022 p.](#)). За оцінками Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні на

початку війни було 265 000 вагітних, з яких 80 000 народять протягом наступних трьох місяців. ([UNFPA, April 19, 2022](#)).

Як описано вище в розділі про систему охорони здоров'я, жінки й дівчата, які виїжджають до сусідніх країн, відчувають труднощі із доступом до послуг СРЗ.

Лікування і догляд за хворими на ВІЛ. Станом на 11 квітня 2022 року, за оцінками ЮНЕЙДС, в Україні може залишитися лише тритижневий запас ліків для антиретровірусної терапії (АРТ), і багато з тих, хто рятується від конфлікту в Україні та тих, хто виїжджає в сусідні країни, ймовірно, зіткнуться з труднощами у доступі до регулярних запасів рятівних препаратів. Надання послуг з профілактики ВІЛ також було серйозно порушено ([вебсайт UNAIDS, 2022 p.](#)).

За даними Фундації АнтиСНІД (АНФ), збройні напади та бомбардування призвели до повного закриття клінік Фундації у Харкові на Сході та морському порту Маріуполь на Півдні. Неурядова організація, яка забезпечувала лікування приблизно кожної третьої особи, яка отримувала антиретровірусні препарати в Україні, після початку війни заявила, що вторгнення російських військ також обмежило роботу клінік у Херсоні, Миколаєві, Сєверодонецьку, Слов'янську та Одесі ([Ryan, 2022 p.](#)).

Для того, щоб люди, які живуть з ВІЛ, котрі були змушені виїхати з України внаслідок вторгнення Російської Федерації, могли отримати доступ до АРТ та іншої медичної допомоги, Мережева група ЕСЕС (Euroguidelines в Центральній та Східній Європі) запровадила ініціативу «АРТ українцям за кордоном» за координацією з Центром громадського здоров'я МОЗ України та Інститутом епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України ([вебсайт UNAIDS, 2022 p.](#)).

Догляд для транс- та інтерсексуальних людей. Європейське регіональне відділення Міжнародної асоціації геїв і лесбійок (ILGA) окреслило нагальні потреби транс- та інтерсекс людей у містах по всій Україні. Існує особлива

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

потреба у гормональній терапії, а також шприцах та голках. Якщо вдасться отримати препарати для гормональної терапії, ILGA-Europe працюватиме з ВООЗ для включення їх до складу гуманітарної допомоги ([NAM Aidsmap, 2022 p.](#)).

Притулок. Існує велика нестача безпечного житла, оскільки багато людей були переміщені та переїжджають до безпечніших місць ([UN Women, 2022 p.](#)). В Україні УВКБ ООН забезпечує базові предмети екстреної допомоги, як-от ковдри, матраци та тимчасове житло, а органи влади сусідніх країн створили тимчасові притулки для біженок/-ців. ([UNHCR, 8 березня 2022 p.](#)). Фонд ООН у галузі народонаселення забезпечував базові гігієнічні потреби жінок і дівчат, видаючи набори засобів особистої гігієни та предмети першої необхідності найуразливішим категоріям ([UNFPA, квітень 2022 p.](#)). Деагрегованих даних про потреби в житлі бракує. У розділі про можливості у сфері ГЗН описується вплив конфлікту на роботу притулків для постраждалих від ГЗН.

Координація таборів/управління таборами (СССМ). Крім заклику щодо «забезпечення, щоб усі члени Кластера застосовували у своїй роботі підхід з урахуванням віку, гендерних аспектів і різноманітності, працювали над запобіганням сексуальної експлуатації і сексуальної наруги та впроваджували політику підзвітності перед постраждалим населенням», стратегічна програма Кластера СССР в Україні ([СССМ Cluster, 17 березня 2022 p.](#)) не містить іншої деагрегованої або конкретної інформації, яка стосується жінок, дівчат і людей різної статі.

Освіта. Порушення освітнього процесу впливають на дітей, молодь та їхніх доглядальників/-ць. За оцінками Освітнього кластера, доступ до освіти для 5,7 мільйонів дітей та підлітків знаходиться під загрозою. Незважаючи на те, що навчання школярів продовжується онлайн, багато дітей і педагогічного персоналу, особливо переміщених осіб, можуть мати труднощі з доступом до уроків через відсутність комп'ютерів, доступу до Інтернет, книг та канцтоварів, а також через відсутність сприятливого для навчання середовища. Зрештою, це також вплине на членів сім'ї, особливо матерів, які, як правило, беруть на

себе основну відповідальність за домашнє навчання дітей. У той час як тепер усі діти стикатимуться з проблемами доступу до освіти, ромські жінки й дівчата різного віку стикаються з особливими труднощами у доступі до освіти, включаючи перешкоди, пов'язані з бідністю, гендерними стереотипами, які знецінюють освіту дівчат, відсутність перспектив працевлаштування в майбутньому та відсутність документів, що підтверджують громадянство. ([CARE та UN Women, 2022 p.](#)).

Соціальні послуги. ОГС вказують на великі прогалини у наданні послуг, включаючи відсутність догляду за дітьми та освіти для дітей, що спричиняє перешкоди як для дорослих, так і для дітей. Багато ОГС наголошують на тому, що призупинення надання соціальних послуг непропорційно впливає на різні групи, як-от літні жінки, жінки з інвалідністю або матері-одиначки ([UN Women, 2022 p.](#)).

Комунікація й інформація. ОГС привертають увагу до браку інформації та поганих комунікаційних ліній. Жінки не мають доступу до інформації, необхідної для прийняття зважених рішень, а в деяких місцях з'єднання з Інтернет/телефонний зв'язок є переривчастими. Сюди входить інформація про правову допомогу та про те, як орієнтуватися в нових складних системах міграції та доступу до соціальних послуг та захисту ([UN Women, 2022 p.](#)).

СОЦІАЛЬНЕ, КУЛЬТУРНЕ ТА РЕЛІГІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Сприйняття ГЗН. 41% опитаних українців/-ок не погоджуються з тим, що «якщо чоловік погано поводиться зі своєю дружиною, повинні втрутитися інші особи, які не є членами сім'ї», а 43% – погоджуються. 19% погоджуються, що «дружина зобов'язана займатися сексом зі своїм чоловіком, навіть якщо вона цього не хоче», а 71% – не погоджуються. Ці статистичні дані показують, що населення України дотримується одних із найбільш дискримінаційних поглядів на гендер у регіоні ([OSCE et al, 2019 p.](#)). Проте 63% не погоджуються,

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

що домашнє насильство є особистою справою, що є одним із найвищих показників у регіоні. Кластерне дослідження 2012 року із множинними показниками (MICS) показало, що лише 2,9% жінок і 9,4% чоловіків вважають, що чоловік виправдано вдарив дружину за п'ятьох конкретних обставин. ([UNICEF et al, 2012 p.](#)) Пізніші дослідження в Україні також показали, що 10% опитаних чоловіків погодилися з тим, що жінки повинні терпіти домашнє насильство заради збереження сім'ї, а 32% опитаних чоловіків повідомили, що мають друзів-чоловіків, які чинили фізичне насильство щодо власних дружин або партнерок. Це опитування також показало, що 19% опитаних чоловіків погодилися з думкою про те, що коли жінку гвалтують, вона зазвичай зробила щось, щоб опинитися в такій ситуації. ([UNFPA, 2018 p.](#)) У рамках національного дослідження Омнібус, проведеного під керівництвом Фонду ООН у галузі народонаселення, яке проводиться щорічно з березня 2019 року, були зафіксовані позитивні зміни у сприйнятті та ставленні. Дослідження 2021 року показало, що більшість поширених переконань, які виправдовують ГЗН, були піддані сумніву. На 5% більше людей вважають твердження «б'є – значить любить» застарілим (загалом 87%). Ще на 5% більше українців/-ок вважають, що жінка не повинна терпіти насильство, щоб зберегти сім'ю (80%). Сприйняття змінює поведінку. На 5% більше людей заявляють про готовність втрутитися в інцидент ГЗН, щоб його зупинити (67%). Українське суспільство поступово стає дедалі чутливішим до ГЗН, засуджуючи його прояви та пропонуючи підтримку постраждалим. З'являється все більше визнання ГЗН як суспільної (а не особистої) проблеми, що вимагає консолідованої реакції громади. Зміни у громадському сприйнятті та зростаюча неприйнятність ГЗН також є потужним сигналом про те, що українське суспільство очікує належної протидії ГЗН. ([UNFPA, квітень 2021 p.](#))

Жінки у процесі прийняття рішень. Жінки повідомляють, що їх ізолюють від важливих процесів прийняття рішень на всіх рівнях, водночас змушуючи відігравати важливу роль у гуманітарному реагуванні. ([UN Women, 2022 p.](#))

«Війна почалася 24 лютого 2022 року і вкотре показала, наскільки жінки ігноруються на рівні координації та прийняття рішень. Їхні пропозиції та потреби ігноруються, а натомість пріоритет надається потребам тероборони (добровільних загонів територіальної оборони), у складі якої переважають чоловіки, які диктують, що робити та як поводитися. Водночас, коли йдеться про гуманітарні потреби ВПО, місцевого населення та домогосподарств – більшість роботи виконують жінки – вони їздять, забезпечують лікарні та місцеве населення ліками та їжею, піклуються про своїх непрацездатних родичів/-ок і дітей. І все це знову і знову залишається непоміченим». – Представник місцевої ОГС. ([UN Women, 2022 p.](#))

До нинішньої кризи більше жінок брали участь у прийнятті рішень в Україні, але чоловіки досі домінують у політиці та на керівних посадах. Відсоток депутаток в Україні зріс з 2,7% у 1990-х роках до 11,7% у 2014 році та до 20,5% у 2019 році. Система гендерних квот на парламентських виборах діє з 2014 року, а на виборах до місцевих рад – з 2015 року. Однак відсутність фінансової та іншої підтримки для кандидаток, а також механізму дотримання квот у поєднанні з високим рівнем насильства та наруги, включаючи кібер-булінг, щодо кандидаток, обмежили вплив системи. На місцевих виборах 2020 року представництво жінок зросло з 15,3% до 28%. Останній показник відображає збільшення представництва жінок у великих містах, але зниження на 12,6% у місцевих радах і на 14,8% на посадах голів селищ, сіл та міст. ([CARE, 2022 p.](#))

Українські жінки-лідери, медіаторки та жіночі організації надзвичайно активно докладали зусиль у сфері «Жінки, мир, безпека», запустивши кампанію «Жінки – ключ до миру» у 2020 році. ([CARE, 2022 p.](#))

Гендерні ролі. Гендерні ролі в Україні відносно жорстко визначені, проте є ознаки того, що ситуація змінюється ([Ellner, 2022 p.](#)). 80% студентів ІТ – чоловіки. Досягнення жінок у сфері науки, технологій, інженерії або математики (STEM) становить 14% для жінок порівняно з 38% для чоловіків ([World Economic Forum, 2021 p.](#)). Лише 3% тих, хто йде у відпустку по догляду за дитиною, – чоловіки (батьки). ([UNFPA, 2021 p.](#)) Водночас кожен п'ятий з

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

опитаних батьків хотів би піти у відпустку по догляду за дитиною, а 45% українських батьків заявили, що хотіли б більше часу проводити зі своїми дітьми. ([UNFPA, 2021 p.](#)) 51% українців/-ок, опитаних у рамках дослідження, проведеного OSCE et al ([2019 p.](#)) щодо благополуччя та безпеки жінок, погодилися з твердженням, що чоловікові важливо показувати своїй дружині/партнерці, хто головний.

Практики, пов'язані з традиційним шлюбом. У ромських громадах шлюб часто укладається раніше встановленого законом віку. ([UNFPA, без дати](#)).

Релігійно-правові обряди. Майже 80% українців/-ок належать до православної конфесії. Близько 10% населення, зокрема в Західній Україні, належать до Української греко-католицької церкви. Мусульман(к)и, переважно кримськотатарського походження, становлять близько 1% населення України, так само як і історично значуща єврейська громада, яка налічує близько 200 000 осіб, і невеликі групи християн/-ок-протестантів/-ок. ([United States Institute for Peace, 2022 p.](#)).

Глава Православної церкви України у листопаді 2020 року написав на вебсайті «Стоп насильству»: «*Не мовчить і не терпить насильство над собою чи своїми дітьми*». Однак, незважаючи на те, що релігійні лідери закликали покласти край домашньому насильству, вони дозволили продовжувати психологічне переслідування, фізичне «виховання» або «застереження» дружин і дітей, а також примусовий фінансовий контроль. ([вебсайт Centre for East European and International Studies](#)).

Комітет CEDAW ([2017 p.](#)) повідомляє, що жінки в Україні стикаються з перешкодами у доступі до правосуддя, зокрема через корупцію та недостатню незалежність судової системи, недостатню обізнаність жінок про свої права та обмежену доступність правової допомоги. Див. також підрозділ про доступ до правосуддя вище.

ВИДИ ГЗН

Згідно з дослідженням, проведеним OSCE et al. у 2019 році, приблизно 70% українок повідомили, що зазнали певної форми насильства з 15 років, а 30% повідомили, що зазнали прямого фізичного або сексуального насильства. ([OSCE et al, 2019 p.](#)).

Поширеність фізичного та/або сексуального насильства з 15 років, за типом кривдника

Нинішній партнер, %			Колишній партнер, %			Будь-який партнер, %			Особа, яка не є партнером, %		
ФН	СН	ФН або СН	ФН	СН	ФН або СН	ФН	СН	ФН або СН	ФН	СН	ФН або СН
13	5	15	27	7	28	23	7	26	22	5	24

- ФН: фізичне насильство
- СН: сексуальне насильство

Фізичне та/або сексуальне насильство з боку статевого партнера за останні 12 місяців: 7,6% (порівняно з 10,2%, зафіксованими в [2007 p. DHS](#)).

Дитячий шлюб: 9% ([вебсайт Girls not Brides](#)).

Торгівля людьми/сексуальна експлуатація. Даних недостатньо, але інформація щодо інших конфліктів свідчить про те, що жінки й дівчата піддаються ризику. ([UNODC, 2022 p.](#)).

Поширеність різних форм психологічного насильства з боку статевого партнера до вторгнення в лютому 2022 року:

- економічне насильство - 20%

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

- контролююча поведінка - 55%
- наруга - 53%
- використання дітей для шантажу або жорстоке поводження з дітьми - 12%

В усіх країнах регіону, де проводилось дослідження OSCE et al. (2019 р.), сексуальне та фізичне насильство було більш поширеним з боку попередніх партнерів, ніж нинішнього.

(Усі вищенаведені дані щодо видів насильства взято з дослідження [OSCE et al. \(2019 p.\)](#), якщо не вказано інше. ОБСЄ провела опитування із вибіркою, репрезентативною для дорослих жінок (2048 жінок, віком 18–74 роки), включаючи 298 жінок, які проживають поблизу лінії зіткнення в Донецькій та Луганській областях, щоб краще зрозуміти, як конфлікт впливає на насильство щодо жінок. Вибірка в Україні не охоплює Автономну Республіку Крим та непідконтрольні Уряду райони Донецької та Луганської областей.)

Кількість випадків домашнього насильства збільшилась під час пандемії COVID-19, ще до початку нинішнього конфлікту. Близько 10% респонденток пережили випадки домашнього насильства до карантину, і половина з них (56%) повідомили про погіршення ситуації щодо домашнього насильства під час карантину, пов'язаного з COVID-19. Цілком імовірно, що кількість випадків гендерно зумовленого насильства, які сталися під час дії карантинних обмежень, була значно занижена, оскільки проживання з кривдниками не дозволяє жінкам і дівчатам повідомляти про випадки насильства. Випадки ґЗН також рідше реєструються в зонах конфлікту через військову присутність, відсутність безпеки, відсутність або порушення верховенства права та поширеність фактичної або ймовірної безкарності кривдників. Жінки зазначають, що основними перешкодами, які заважають їм повідомляти про наругу та насильство є (недоречно) почуття сорому та провини, страх віктимізації, відсутність фінансової незалежності, стигматизація в громаді та відсутність усвідомлення того, як і куди звертатись за допомогою. ([ОСНА, 2022 p.](#))

Під час конфлікту та переміщення ризик домашнього насильства має тенденцію різко зростати. Згідно із доповіддю «Amnesty International» за 2020 рік, у 2018 році в Україні різко зросла кількість повідомлень про домашнє насильство в районах, захоплених сепаратистами: збільшення на 76% у східному районі Донецька та на 158% у Луганську. ([Amnesty International, 2020 p.](#)). Серед ВПО кількість жінок і дівчат, опитаних OSCE et al., які повідомили, що зазнали ґЗН, була втричі більшою, ніж серед місцевих жінок, які не були переміщеними особами. ([OSCE et al, 2019 p.](#))

У 2018 році базове опитування літніх жінок і чоловіків, які постраждали від конфлікту, у підконтрольних Уряду районах Донецької та Луганської областей, проведене «HelpAge International», показало, що 20,5% літніх людей (75,8% з яких були жінки) пережили принаймні один вид насильства і наруги. Найпоширенішою формою насильства було емоційне/психологічне насильство. ([HelpAge, 2018 p.](#))

У період з грудня 2019 року по травень 2021 року ОБСЄ задокументувала численні повідомлення про випадки комерційного сексу, форми сексуальної експлуатації та сексуальної наруги, як тактики виживання. ([ОСНА, 2022 p.](#))

Стосовно жінок, які залишились в Україні та тих, які виїхали, існує серйозне занепокоєння щодо ризиків ґЗН з боку осіб, які не є партнерами.

В Україні Віце-прем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольга Стефанишина, Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба та народна депутатка Марія Мезенцева голосно заявляли про випадки зґвалтування в ході нинішнього конфлікту. ([Venediktova, 2022 p.](#) та [Hollowood, 2022 p.](#)). Звучали серйозні звинувачення у сексуальному насильстві, пов'язаному з конфліктом; наприклад, групові зґвалтування, напади під дулом зброї та зґвалтування, вчинені на очах дітей, є одними із зловісних свідчень, зібраних слідством (про які повідомляла преса, наприклад, [Fo, 2022 p.](#), [Duffy, 2022 p.](#); [McKernan, 4 квітня 2022 p.](#)).

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

Жінки похилого віку також можуть бути уразливими, оскільки вони менш мобільні і можуть мати менше можливостей виїхати, ніж інші. Народна депутатка України Леся Василенко під час брифінгу для преси у Великій Британії заявила, що російські військові чинили сексуальну наругу над літніми людьми у передмісті Києва. Наруга чиниться над *«найуразливішими з уразливих»*, зазначила вона. ([Hollowood, 2022 p.](#)).

За межами України. Існує серйозне занепокоєння щодо небезпеки сексуального насильства та торгівлі людьми стосовно жінок і дівчат, які виїжджають з України. Дагмар Шумахер, Голова ООН Жінки в Брюсселі, заявила у Міжнародний жіночий день: *«Нинішня ситуація ставить під загрозу безпеку всіх людей в Україні, але вона також збільшує ризик сексуального насильства щодо жінок і дівчат, особливо біженок та переміщених осіб»* ([Walker and Lyons, 2022 p.](#)). Польська і німецька преса містять повідомлення про зґвалтування, сексуальне насильство та торгівлю жінками і дівчатами, які залишають Україну, й існує занепокоєння щодо небезпеки для українських жінок і дівчат в інших місцях. ([McGrath, 2022 p.](#)).

Роми та ЛГБТІ+, які виїжджають з України, особливо уразливі до дискримінаційного ставлення в країнах, до яких вони прибувають ([Time, 2022 p.](#)). Діти без супроводу піддаються високому ризику наруги й торгівлі людьми ([UNODC, 2022 p.](#)).

НАСЛІДКИ ГЗН

Дослідження ГЗН та його наслідків, проведене [OSCE et. al](#) (2019 р.), виявило наступне.

Фізичні ушкодження, отримані внаслідок найсерйозніших випадків фізичного та/або сексуального насильства:

- 45% жінок мали синці і подряпини

- 12% - рани, розтягнення, опіки
- 12% - струс або інші травми головного мозку
- 6% - переломи, переломи кісток, зламані зуби
- 2% - внутрішні ушкодження
- 1% - інфекції або захворювання, що передаються статевим шляхом
- 1% - вагітність
- 1% - викидень
- 1% - безпліддя або неможливість виношувати вагітність
- 39% - без ушкоджень

Психологічні наслідки фізичного та/або сексуального насильства (найсерйозніших випадків):

- 46% - тривожність
- 34% - відчуття вразливості
- 32% - труднощі у стосунках
- 28% - депресія
- 27% - втрата впевненості у собі
- 25% - труднощі зі сном
- 23% - панічні атаки
- 11% - труднощі з концентрацією уваги
- 15% - нічого з перерахованого вище

Психологічний вплив насильства, вчиненого попереднім партнером, як правило, був більш вираженим, ніж насильства, вчиненого нинішнім партнером або особою, яка не є партнером.

Емоційна реакція на фізичне та/або сексуальне насильство (найсерйозніші випадки) з боку всіх кривдників:

- 61% - злість
- 60% - страх
- 43% - шок

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

- 41% - роздратування
- 28% - сором
- 27% - агресивність
- 22% - збентеження
- 10% - почуття провини
- 1% - нічого з перерахованого вище

Більшість жінок емоційно реагували на найсерйозніші випадки сексуальних домагань.

СПРОМОЖНІСТЬ ЩОДО РЕАГУВАННЯ НА ГЗН

Попередження та готовність до реагування на ГЗН. Внаслідок конфлікту, що триває на Сході України, служби з питань ГЗН поступово розширилися, оскільки Уряд та місцеві громади почали забезпечувати надання спеціалізованих послуг, додатково до тих, які надаються за підтримки гуманітарних партнерів. Однак спірним є питання щодо того, чи забезпечують вони достатню підготовку для реагування на ГЗН в умовах нинішньої кризи. Служби в основному були розташовані у східних та західних областях. Система направлення, доступ до спеціалізованих послуг та якість реагування були недостатніми і продовжували вимагати додаткових гуманітарних заходів із протидії ГЗН. Пункти надання медичної допомоги та мобільні клініки пропонували покращені можливості для найбільш уразливих груп постраждалих від ГЗН, однак доступ досі був обмежений. ([ОСНА, 2022 р.](#))

Як уже зазначалося, українські та регіональні жіночі організації активно вживають заходи із протидії ГЗН, але стикаються з багатьма проблемами, оскільки намагаються надавати підтримку великій кількості ВПО, приймаючи громад та тих, хто безпосередньо постраждав від насильства та незахищеності. Вони гостро потребують підтримки. ([CARE, 2022 р.](#); [UN Women, 2022 р.](#))

Протидія ГЗН. Перед вторгненням Росії в лютому 2022 року, у рамках консультацій з людьми, які постраждали від конфлікту на Сході, було виявлено кілька прогалин у протидії ГЗН: недостатнє реагування з боку поліції, повільне реагування бригад швидкої допомоги на виклики із сіл, відсутність соціальних працівників/-ць та припинення роботи центрів денного догляду в найближчих лікарнях. Жінки, з якими проводились консультації, також наголосили на відсутності інформації про корисні контакти для захисту дітей та у випадку домашнього насильства. ([ОСНА, 2022 р.](#))

Наразі спеціалізовані служби у сфері ГЗН продовжують працювати у низці муніципалітетів (включаючи багато великих міст: Дніпро, Вінницю, Львів, Одесу, Ужгород), водночас надання основних послуг має значні прогалини та обмеження:

- до війни основним постачальником послуг була держава; багато служб, які досі працюють, залишили ГЗН поза увагою, оскільки працюють над задоволенням інших нагальних потреб ВПО, включаючи забезпечення тимчасового житла, соціального захисту, догляду за пораненими тощо;
- багато постачальників/-ць послуг стикаються з нестачею людських і фінансових ресурсів – деякі співробітники/-ці виїхали, щоб врятувати власне життя, і тепер самі є ВПО;
- збільшується кількість людей, яким необхідні послуги, а ВПО сприяють високій концентрації населення в нових/інших районах, де раніше не проводилась гуманітарна діяльність і не були створені служби з питань ГЗН, або де існуючі служби не можуть належним чином задовольнити попит;
- багато систем направлення порушено (у різних регіонах внаслідок воєнних дій, збільшення кількості ВПО, перетину кордону та інших факторів);

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

- ВПО мають обмежений доступ до інформації, яка рятує життя, зокрема стосовно наявності спеціалізованих служб у сфері ГЗН у приймаючих громадах (GBV AoR, 1 квітня 2022 р.).

Організації, які займаються питаннями ГЗН на місцях повідомляють, що, незважаючи на те, що спеціалізовані служби, включаючи «гарячі» лінії з питань ГЗН, залишаються частково функціональними, доступ до них надзвичайно ускладнений як для співробітників/-ць, так і для постраждалих через триваючий конфлікт та обмеження пересування. Національна «гаряча» лінія Ла Страда перейшла на роботу в режимі онлайн і зіткнулася з деякими перебоями в цілодобовій роботі, але з 11 березня повернулася до цілодобового режиму роботи без вихідних. Онлайн доступ забезпечувався. «Гаряча лінія 1547» продовжує надавати послуги цілодобово і без вихідних. ([Protection Cluster Ukraine, 6-9 березня 2022 р.](#)). Проте охоплення населення, яке проживає у населених пунктах, де ведуться активні бойові дії, залишається проблемою.

«Ми отримали кілька дзвінків на нашу «гарячу» лінію екстреної допомоги від жінок і дівчат, які зверталися по допомогу, але в більшості випадків допомогти їм фізично було неможливо. Ми не могли до них дістатися через воєнні дії», – розповіла Катерина Черепиха, президентка благодійної організації «Ла Страда-Україна», яка підтримує постраждалих від торгівлі людьми, домашнього насильства та сексуального насильства. ([McKernan, 4 квітня 2022 р.](#)).

Станом на 12 квітня 10 партнерських організацій повідомили про свою діяльність/охоплення людей у 25 областях України. ([GBV Sub-cluster Ukraine, 14 квітня 2022 р.](#)).

Клінічна допомога постраждалим від ГЗН в Україні. Центри медико-психологічної допомоги зазвичай розташовані при багатопрофільних лікарнях, оснащені медичним обладнанням і засобами для діагностики (або системами експрес-тестів), ліками тощо для забезпечення захисту

репродуктивного здоров'я, профілактики ВІЛ, лікування захворювань, що передаються статевим шляхом, запобігання небажаній вагітності та надання невідкладної допомоги постраждалим від зґвалтування. В Україні налічується 17 таких центрів. Шість із них розташовані у Донецькій області, 5 – у Луганській, інші розташовані у Вінниці, Миколаєві, Харкові, Кривому Розі, Одесі та Херсоні. Всі Центри надають цілодобову безкоштовну допомогу анонімно. Крім того, більшість із них мають окремий вхід. (GBV AoR Helpdesk, 1 березня 2022 р.).

Фонд ООН у галузі народонаселення повідомляє, що лише 29 із 65 місцевих медичних закладів, які обслуговують постраждалих від ГЗН, надають притулок або антикризові рішення для жінок і дівчат, функціонують, і третина міст, у яких вони працюють, наразі окупована російськими військами. ([Lei Ravelo, 11 березня 2022 р.](#)).

Координація і системи. До вторгнення Росії в лютому 2022 року міжвідомча координація і співпраця у вирішенні окремих випадків були неефективними та загалом неструктурованими. ([Mann and Gugaiets, 2020 р.](#)). Проте, за даними партнерів/-ок у сфері ГЗН, місцевих органів влади та національної поліції, кількість зареєстрованих випадків ГЗН у підконтрольних Уряду районах Донецької і Луганської областей стабільно зростає завдяки посиленню механізмів реагування та координації на місцевому рівні. Водночас децентралізація призвела до виникнення деяких нових труднощів у зміцненні системи реагування, зокрема через брак інституційної спроможності та людських ресурсів в уповноважених органах, плінність кадрів соціальних служб та слабкі механізми координації. Основні послуги для постраждалих від ГЗН не були однаковою мірою доступні скрізь і залишалися гострою проблемою у віддалених і сільських районах, розташованих поблизу лінії зіткнення. ([ОСНА, 2022 р.](#)).

ЮНІСЕФ спільно з УВКБ ООН створили 26 центрів «Блакитні точки» у Молдові, Румунії, Білорусі, Словаччині, Польщі, Угорщині та Чехії. Ці центри розраховані на підтримку від 3000 до 5000 людей в одному місці. Це центри надання

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

комплексних послуг підтримки для дітей-біженців, жінок та сімей. Сюди входять місця, дружні до дітей, возз'єднання сімей, інформаційні та консультаційні служби, кімнати для матері та дитини, психосоціальна підтримка, гігієна, здоров'я та харчування, юридичні консультації, перша допомога, послуги направлення для випадків насильства та задоволення базових потреб. (GBV AoR Helpdesk, 1 березня 2022 р.).

Субкластер з питань ГЗН насамперед зосереджує зусилля на забезпеченні того, щоб направлення та невідкладна допомога для постраждалих від ГЗН (включаючи екстрену контрацепцію та ПКП для запобігання передачі ВІЛ) були пріоритетними в рамках реагування.

Стосовно психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП), у кількох притулках є зони, відведені для надання психологічних консультацій, проте, як і у випадку з медичним персоналом, укомплектування їх штату є складним завданням: консультант(к)и працюють як волонтер(к)и, приходять, коли можуть, і надають такий обсяг підтримки, який можуть. Консультації зазвичай відбуваються за участі перекладача/-ки, оскільки україномовних психологів/-инь немає. Нещодавно проведена оцінка виявила лише обмежені послуги з ведення випадків для жінок, дітей або осіб з особливими потребами. ([IRC, 2022 р.](#)).

Управління ризиками ГЗН. Фонд ООН у галузі народонаселення забезпечив видачу понад 12 000 наборів засобів особистої гігієни жінкам і дівчатам із групи ризику в Україні, Молдові та Білорусі ([UNFPA, 19 квітня 2022 р.](#)) і розробив матеріали для підвищення обізнаності стосовно ГЗН, які містять інформацію щодо зниження ризику ГЗН та спеціалізованих служб в Україні та сусідніх країнах. Матеріали поширюються спільно з ВООЗ у пунктах пропуску на кордоні та в містах з найбільшою кількістю ВПО. ([Protection Cluster Ukraine, 6-9 березня 2022 р.](#)).

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОГАЛИНИ І ПОТРЕБИ

- Мапування служб важко провести через мінливу ситуацію, а також широкий спектр тем для охоплення.
- Брак дезагрегованих за статтю даних щодо поточної кризи. Доступна дезагрована інформація щодо конфлікту стосується конфлікту у Східній Україні, який триває з 2014 року. Кілька ресурсів документують досвід та пріоритети власне жінок і дівчат.
- Існує мало даних із розбивкою за статтю, які також дезагровані за віком, етнічною приналежністю, інвалідністю, вживанням наркотиків, ВІЛ-статусом, хоча деякі з них доступні за період до вторгнення Росії в лютому 2022 року.
- Потрібні дані про ВПО дезагровані за статтю та іншими факторами уразливості, а також інформація про протидію ГЗН.

НАБУТІ УРОКИ

- Деякі уроки, набуті з конфлікту, який виник раніше у Східній Україні (наприклад, проблеми з документацією та перешкоди у доступі до послуг), будуть актуальними для забезпечення гуманітарного реагування, водночас інші будуть менш застосовними, враховуючи масштаби нинішнього конфлікту та кількість постраждалих осіб. Буде необхідно забезпечити оцінку поточних потреб і реагування на них щойно буде отримано доступ.
- Залучення жінок і дівчат до процесів прийняття рішень в Україні на місцевому, регіональному та національному рівнях матиме ключове значення для підтримки безпеки, покращення протидії, запобігання та заходів щодо зменшення ризику ГЗН.
- Місцеві та національні організації із захисту прав жінок, які залишаються в Україні, терміново потребують підтримки з боку

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.

міжнародної спільноти, щоб продовжувати підтримувати свої громади. Така підтримка включає матеріальну допомогу та фінансування. Цілком імовірно, що організації, які забезпечують протидію ГЗН постійно потребуватимуть технічної підтримки та підтримки у забезпеченні колективного догляду, тому такі потреби слід визначати після консультацій із ними, виділяти достатньо ресурсів та координувати зусилля.

- Жінки й дівчата, які стикаються з різними формами маргіналізації та пригноблення (наприклад, літні ромські жінки), найменш імовірно отримують доступ до своєчасних, якісних послуг із реагування на ГЗН, якщо зазнають насильства. Тому важливо, щоб існували різноманітні центри надання послуг, з підготовленим жіночим персоналом і широко розповсюджувались повідомлення про доступні послуги.
- Ризики сексуального насильства і сексуальної наруги існують в усіх гуманітарних кризах, і нові результати досліджень вказують на те, що необхідно запобігати ризику ГЗН та забезпечувати вжиття заходів щодо захисту від сексуального насильства і сексуальної наруги за допомогою надійних відповідних мереж та координаційних центрів.
- Безпечні місця для жінок і дівчат, надання клінічної допомоги щодо ГЗН у медичних установах та інших безпечних місцях, а також «гарячі» лінії щодо ГЗН є важливими послугами, які рятують життя, і вони мають бути пріоритетними в рамках реагування.

що містяться в аналізі, є каталогом попередніх і актуальних даних, які можуть вимагати регулярного оновлення для врахування швидкоплинних змін.

- Наявних кількісних даних небагато; кількість наведених випадків ГЗН не обов'язково відображає його поширеність і не може тлумачитись як така.
- Певні джерела можуть бути ненадійними.
- Відсутність оцінок та інклюзивної методології, які б відображали погляди жінок і дівчат, особливо жінок і дівчат, які стикаються із перехресними формами маргіналізації.

ОБМЕЖЕННЯ

- Враховуючи терміновість реагування та прогалини в попередньому аналізі вторинних даних, цей аналіз було необхідно підготувати у стислі терміни для вжиття відповідних заходів, тому цілком можливо, що не вся відповідна інформація та джерела були включені.
- Поточна криза розгортається і розвивається в реальному часі і відтак можуть виникнути нові кордони/лінії зіткнення. Таким чином, дані,